

Κορυφαῖος Κινέζος καθηγητής θεωρεῖ τὴν Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία ὡς πολὺ ἀνώτερη τῆς Κινεζικῆς

Ὁ καθηγητὴς Μίν Χούα Τσέν μετὴν Νάνσυ Μπίσκα. Τὸ βιβλίο εἶναι ἡ ἐκδο-
ση στὰ Κινεζικὰ τοῦ Ὁμήρου. (Στὸ ἐξώφυλλο ὁ τίτλος καὶ στὰ ἑλληνικά.)

Ο ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ ΜΕΝΕΙ ΣΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ, Ο ΠΛΑΤΩΝ ΤΡΥΠΑ ΜΕ ΤΑ «ΜΑΤΙΑ ΤΟΝ ΝΟΥ»

*«Ἐὰν ἓνας μελετητὴς θέλῃ νὰ κατανοήσῃ τὸν Δυτικὸ Πολιτισμὸ, πρέπει νὰ ἀνατροῦξῃ
στὴν ἀρχή του: στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ», ἐπισημαίνει στὸν «Δαυλὸ»
ὁ Κινέζος διανοητὴς καὶ καθηγητὴς κ. Minhua Chen καὶ μὲ δισταγμὸ σημειώνει: «Δυ-
στονχῶς ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς σημερινούς Ἕλληνες διαπράττουν ὕβριον». Ἐκτιμᾷ, ὅτι: «Ἡ
ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἓνα πολύτιμο ἐργαλεῖο, γιὰ νὰ φιλοσοφῆ κανεῖς. Ἡ
ἐκμάθησή της μὲ βοήθησε στὸ ἔργο μου, ἀλλὰ μὲ ἐπηρέασε καθοριστικὰ στὴν προσω-
πική μου πορεία».*

Ὁ Κινέζος καθηγητὴς εἶναι ὁ πρῶτος στὴν χώρα του, πὸν μετέφρασε τὴν Ὀδύσεια
καὶ τὴν Ἰλιάδα ἀπευθείας ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα σὲ πεζὸ λόγο καὶ ἔμμετρα
στὴν κινεζικὴ γλῶσσα. Ἔχει δημοσιεύσει μελέτες γιὰ τοὺς Ἀριστοτέλη, Πλάτωνα καὶ
Αἰσχύλο. Ἔχει γράφει πλῆθος μελετῶν καὶ ἀκαδημαϊκῶν ἀρθρῶν καὶ ἔχει ἐκδώσει 16
βιβλία γιὰ τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψη, τὰ ὁποῖα ἀπέσπασαν κρατικὰ βραβεῖα. Οἱ με-
ταφράσεις τῆς Ὀδύσειας καὶ τῆς Ἰλιάδας ἔχουν κάνει πολλαπλὲς ἐκδόσεις στοὺς τρεῖς
μεγαλύτερους ἐκδοτικὸς οἴκους τῆς χώρας του. Σπούδασε στὴν Κίνα, στὶς ΗΠΑ καὶ
στὴ Θεσσαλονίκη. Σήμερα εἶναι καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ «Τμήματος Κεντρικῆς
Εὐρώπης καὶ Ἑλληνορωμαϊκῶν Μελετῶν» στὸ «Ἰδρυμα Ξένης Φιλολογίας» στὴν Κι-
νεζικὴ Ἀκαδημία Κοινωνικῆς Ἐπιστήμης στὸ Πεκίνο.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΚΙΝΕΖΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΣΕΝ

– *Κύριε Chen, ποιά ήταν τὸ κίνητρό σας, γιὰ νὰ μελετήσετε τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες κλασικούς;*

– Ἐάν θέλῃ κάποιος νὰ κατανοήσῃ τὸν Δυτικὸ Πολιτισμὸ, ὀφείλει νὰ ἀνατρέξῃ στὴν ἀρχὴ του, στὸν Ἕλληνικὸ Πολιτισμὸ. Εἶμαι εὐγνώμων στὸν καθηγητὴ μου στὶς ΗΠΑ, ὁ ὁποῖός μου τὸ ἐπεσήμανε στὴν ἀρχὴ τῶν μεταπτυχιακῶν μου σπουδῶν. Γνωρίζοντας τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες φιλοσόφους ἐνθουσιάστηκα ἀπὸ τὸν συστηματικὸ τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ἀνέλυαν τὴ σκέψη τους. Ἡ θεωρητικὴ φιλοσοφία γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα. Μοῦ ἀρέσει νὰ σκέφτωμαι καὶ νὰ διαλογίζωμαι. Οἱ Ἕλληνες προσέφεραν στοὺς ἀνθρώπους μία νέα ἀντίληψη γιὰ τὴ ζωὴ. Ξεκίνησα μὲ τὸν Ἀριστοτέλη μεταφράζοντας κείμενα ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ στὴν γλῶσσα μου καὶ συνέχισα μὲ τὸν Πλάτωνα μεταφράζοντας ἀποσπάσματα ἀπὸ τοὺς διαλόγους του καὶ καταγράφοντας σχόλια περὶ αὐτῶν, ὥστε νὰ γίνουν κατανοητοὶ ἀπὸ τὸν λαό μου. Ὁ Πλάτων θέτει τὶς βάσεις τῆς θεωρητικῆς φιλοσοφίας τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ. Δὲν δίνει ἀπαντήσεις, ζητᾷ ἀπὸ τοὺς στοχαστὲς νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ ἀναζητήσουν τὶς ἀπαντήσεις μόνοι τους.

«Οἱ Ἕλληνες μὲ δίδαξαν νὰ ἀναλύω τὶς καταστάσεις»

– *Πιστεύετε, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψη μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο;*

– Στὶς ἡμέρες μας, πιστεύω, ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνα εἶναι πολὺ δημοφιλὴς σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, διότι θέτει τὸ «μέτρο», γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ σταθμίσῃ τὰ πράγματα, νὰ κρίνῃ. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εἶναι περισσότερο ὑλιστικὸς παρὰ πνευματικὸς καὶ ἰδεαλιστικὸς. Ἐνδιαφέρεται περισσότερο γιὰ τὴν ἀπόκτηση ἀγαθῶν, γιὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν ὑλικὴ του ζωὴ παρὰ τὴν πνευματικὴ. Ἄγνοεῖ τὶς ἄλλες πλευρὲς τῆς ζωῆς. Ὅπως ὁ Σωκράτης ἔλεγε, θὰ πρέπει νὰ ἐξετάζουμε διαρκῶς τὴν ζωὴ μας.

Ὁ Πλάτων μᾶς δίδαξε, ὅτι στὴ ζωὴ ὑπάρχει νόημα καὶ ὅτι τὸ σύμπαν εἶναι ὀργανωμένο καὶ ἔχει σκοπὸ, καὶ ὁ σκοπὸς εἶναι ἠθικῶς καλός. Ἡ σκέψη αὐτὴ μᾶς δίνει ἐλπίδα. Προσωπικὰ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Σκέψη μὲ ἔχει ἐπηρέασῃ πολὺ. Διδάχθηκα πολλὰ: ποτὲ δὲν φθάνω σὲ ἀκρότητες, προσπαθῶ νὰ μὲνῶ οὐδέτερος, ἐξασκῶ αὐτοέλεγχον, προσέχω τὶς σκέψεις μου. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μοῦ δίδαξαν νὰ εἶμαι φίλος τῆς σοφίας. Μοῦ προσέφεραν τὴ δυνατότητα νὰ ἀναλύω τὶς καταστάσεις μὲ σαφήνεια. Νὰ μὴν στέκομαι στὴν ἐπιφάνεια. Κυρίως ὅμως ἔμαθα νὰ ἀγαπῶ τὴν γνώση. Σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπῃ ἔχω ἀφιερῶσει τὴν ζωὴ μου.

– *Τί σᾶς ὠδήγησε στοὺς νὰ μεταφράσετε τὰ ἔργα ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων στὴν Κινεζικὴ γλῶσσα;*

– Ἦθελα, οἱ Κινεζοὶ νὰ πληροφορηθοῦν περισσότερο γιὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ μετέφρασα τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες κλασικούς κατευθεῖαν ἀπὸ τὴν ἀρχαιοελληνικὴ γλῶσσα καὶ ὄχι μὲσω τῆς ἀγγλικῆς. Τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου δὲν εἶχαν ποτὲ μεταφραστῆ κατευθεῖαν ἀπὸ τὸ πρωτότυπο. Προσπάθησα νὰ τὰ ἀποδώσω ὅσο τὸ δυνατόν μὲ μεγαλύτερη ἀκρίβεια καὶ σεβασμὸ στοὺς ὄψεις τοῦ Ὀμήρου. Ἦθελα νὰ τοὺς δείξω τὴν ἰδέα ποὺ εἶχε ὁ Ὀμηρος γιὰ τὸν κόσμον, τὴν κοινωνία, τὸν ἄνθρωπον. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ μεταφράσεις μου ἐκτιμήθηκαν ἀπὸ τοὺς συναδέλφους μου. Ἐπὶ πλέον δὲν ἀπαντῶνται ἔπη καὶ ἥρωικὴ ποίηση στὸν κινεζικὸ πολιτισμὸ.

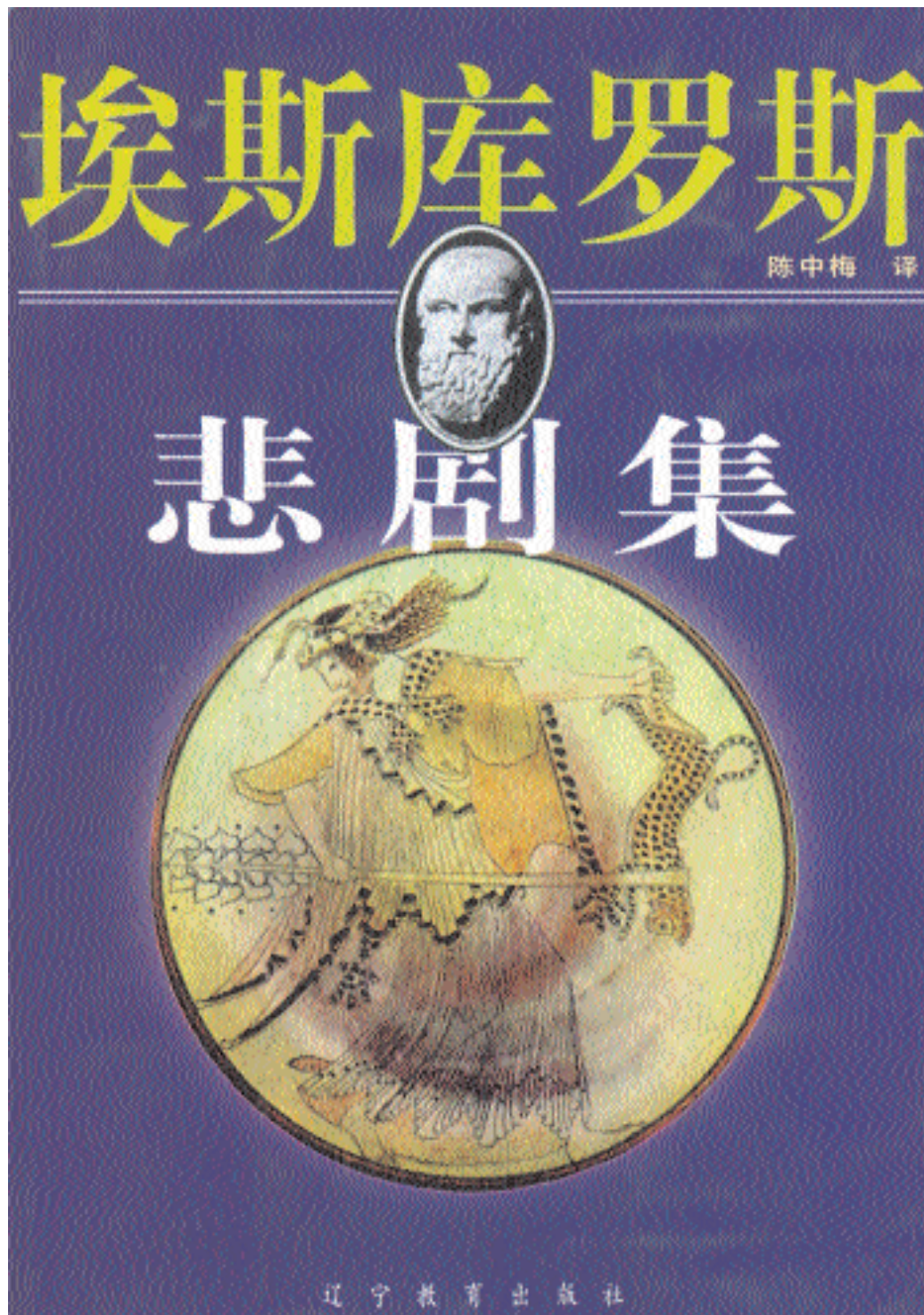
– *Κατέχετε τὴν ἀρχαιοελληνικὴ γλῶσσα πολὺ καλά, πῶς τὴν ἀξιολογεῖτε;*

– Εἶναι πολὺ ὁμορφή, ποιητικὴ καὶ ἀκριβής. Εἶναι μία θαυμάσια γλῶσσα, γιὰ νὰ φιλοσοφῆ κανεὶς, ἀλλὰ καὶ χρήσιμη γιὰ ἐπιστημονικὴ ἀνάλυση. Εἶναι συστηματικὴ καὶ ἀναλυτικὴ. Πάρα πολλοὶ ἐπιστημονικοὶ ὄροι εἶναι ἑλληνικοί. Ἡ ἀρχαία κινεζικὴ γλῶσσα, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι ποιητικὴ, δὲν εἶναι κατάλληλη γιὰ τὴ φιλοσοφία. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἔχουμε ὡς λαοὶ διαφορετικὲς φιλοσοφίες. Ἡ γλῶσσα εἶναι πολὺ σημαντικὸ ἔργαλεῖο γιὰ τὴ σκέψη. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα «ἀκόνισε» τὴ λογικὴ μου.

Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἔναντι τῆς κινεζικῆς

– *Ποιό εἶναι τὸ θέμα ποὺ ἐρευνᾶτε τώρα;*

– Ἐπιχειρῶ μία συγκριτικὴ μελέτη Πλάτωνα καὶ Κουμφούκιου στὶς θεωρίες τους γιὰ τὴν ποίηση

Τὸ ἐξώφυλλο τῆς ἐκδόσεως τοῦ Αἰσχύλου στὰ Κινεζικὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Μὴν Χούα Τσέν.

και τις Καλές Τέχνες. Γι' αυτό τόν σκοπό άλλωστε ήρθα στην Ελλάδα, ώστε να συγκεντρώσω όσο το δυνατόν περισσότερες πηγές σχετικά με το θέμα μου.

– Ποιές οι διαφορές ή τα κοινά σημεία μεταξύ της αρχαίας Έλληνικής και της Κινεζικής Σκέψης;

– Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία είναι πολύ πιο σημαντική και πολύπλοκη από την αρχαία κινεζική. Η αρχαία κινεζική φιλοσοφία όπωσδήποτε περιέχει στοιχεία, τα οποία είναι πολύτιμα πνευματικά. Ο Λάο Τσέ αναφέρεται σε ώρισμένες απόψεις, οι οποίες ίσως αγνοήθηκαν από τους αρχαίους Έλληνες διανοητές. Όμως η φιλοσοφία μας δεν είναι θεωρητική. Είναι ήθικη και όχι θεολογική ή φυσική. Οι αρχαίοι Κινέζοι έμπιστευόνταν τις αισθήσεις, ό,τι ήταν άπτό, όρατό. Η ανατολική φιλοσοφική σκέψη εν γένει είναι συγκεκριμένη και κατηγορηματική. Οι δικόι μας φιλόσοφοι δεν μάς διδάσκουν να προχωρούμε πίσω από την επιφάνεια των πραγμάτων. Ο Κομφούκιος είναι συγκεκριμένος και δεν μάς ένθαρρύνει να προχωρήσουμε πίσω από αυτά που ό άνθρωπος μπορεί να αντίληφθί με τις αισθήσεις του: «Τό να ζήσ πρακτικά είναι τό να ζήσ καλά. Εγγενικός άνθρωπος είναι εκείνος ό όποιος αντιμετώπιζει τις καταστάσεις με ρεαλισμό, και βασίζεται στην έμπειρία». Οι φιλόσοφοί μας δεν μάς παρακινούν να δούμε με τά «μάτια του νου» πράγματα που είναι ύπαρκτά, όπως πράττει ό Πλάτων. Οι αρχαίοι Έλληνες επιπλέον ανέλυναν συστηματικά τη σκέψη τους. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να γνωρίση ό λαός μου τους Έλληνες φιλόσοφους.

«Οί σύγχρονοι Έλληνες προτιμούν τό παράλογο»

– Πώς βρίσκετε τους σύγχρονους Έλληνες;

– Διατηρούν αρκετά στοιχεία από τους προγόνους τους. Όπωσδήποτε δεν φιλοσοφούν, όπως όί αρχαίοι Έλληνες, όί όποιοί αγωνίζονταν πολύ σκληρά να αποφύγουν την ύβριν. Αρκετοί από τους σημερινούς Έλληνες, ναί, διαπράττουν ύβριν. Είναι όξύθυμοι, δεν μελετούν και καταλήγουν σε συμπεράσματα αρκετά εύκολα. Στην αρχαιότητα τό όρθολογικό και τό παράλογο μπορούσαν να συνυπάρξουν. Τώρα φαίνεται να έχη χαθή ή «ίσορροπία», τό όρθολογικό στοιχείο ύποχωρεί και κατακτά έδαφος τό παράλογο. Ίσως να κάνω λάθος, αλλά αυτή είναι ή γνώμη που διαμόρφωσα κατά την παρμονή μου στην Ελλάδα.

– Θα θέλατε, κ.καθηγητά, να προσθέσετε κάτι;

– Είμαι εύγνώμων στο Ώνάσειο Ίδρυμα και τους ανθρώπους του για τη δυνατότητα που μου προσέφεραν, να έρθω για ένα μήνα στην Αθήνα, να αντίλησω νέες πηγές και να ανταλλάξω ένδιαφέρουσες απόψεις με Έλληνες καθηγητές. Κι επίσης θα ήθελα να επαναλάβω τό πόσο έντιμω την ελληνική ιστορία και πόσο σέβομαι τους Έλληνες. Θα συνεχίσω να εργάζομαι σκληρά, για να κατανοήσω καλύτερα τόν ελληνισμό, τόν ελληνικό πολιτισμό, κι εύχομαι να ζήτε ειρηνικά. Σας εύχαριστώ, Έλληνες, για την εύκαιρία που μου δώσατε να διδαχθώ για τόν Όμηρο, τόν Αριστοτέλη και τόν Πλάτωνα. Θα συνεχίσω να επιδιώκω την ακαδημαϊκή λαμπρή επίδοση και να προσφέρω τη δική μου συμβολή, προς όφελος όσων ένδιαφέρονται για τις εργασίες μου.

- Ο Minhua Chen γεννήθηκε στη Σαγκάη τό 1954. Αποφοίτησε από τό Πανεπιστήμιο Fujian Normal University τό 1976 (Ba.), Xiamen University τό 1978 (Ma.). Η διδακτορική του διατριβή είχε ως θέμα την ιστορία του Θεάτρου («Έλληνικές Τραγωδίες») και τις δραματικές θεωρίες («Πλατωνική και Αριστοτέλεια Ποίηση»). Την αρχαία ελληνική γλώσσα διδάχθηκε κατά τη διάρκεια τών σπουδών του στο Πανεπιστήμιο Brigham Young. Από τό 1989 μέχρι τό 1993 παρακολούθησε μεταδιδακτορικά προγράμματα στις ΗΠΑ, μελετώντας τους Δυτικούς κλασικούς. Τό 1995 σπούδασε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης και επιδοτούμενος από τό Ίδρυμα «Αλέξανδρος Ώνάσης» ώλοκλήρωσε την έρευνά του για τόν Πλάτωνα. Ο κ. Chen έχει γράψει 20 βιβλία (τά 4 ύπό έκδοση) για την αρχαία Ελλάδα, μεταξύ τών όποιών τά «Homer's the Iliad» 1993, «Homer's the Odyssey» 1994 (τις όποιες έμπλούτισε και επανεξέδωσε τό 1999 με τόν τόμο «Ίλιάς - Όδύσσεια»), «Aeschylus's Seven Tragedies» 1998, «Aristotle's Politics», «From Imi to Im: A new approach to the study of Literature, Drama and the Fine Arts», μελέτη ή όποία αναφέρεται στην αισθητική του Πλάτωνος και του Αριστοτέλη.

Νάνσυ Μπίσκα